

Q&A

Možnost zvláštního dlouhodobého pobytu pro UA uprchlíky s dočasnou ochranou

Kdo může získat dlouhodobý pobyt?

Tento dlouhodobý pobyt může získat držitel dočasné ochrany, který splní stanovené podmínky. Těmi jsou zejména:

- bezúhonnost
- ekonomická nezávislost
- nezávislost na dávkovém systému
- předchozí pobyt na základě dočasné ochrany po stanovenou dobu (dva roky)
- bezdlužnost na sociálním a zdravotním pojištění
- zajištěné bydlení
- platné cestovní doklady
- plnění školní docházky u dětí.

Jak se tento dlouhodobý pobyt pro ukrajinské uprchlíky, kteří měli dříve dočasnou ochranu, liší od dlouhodobého pobytu pro jiné státní příslušníky?

V základních parametrech se neliší, půjde o standardní pobytový status podle zákona o pobytu cizinců. Návrh zákona ale počítá s dílčími odlišnostmi vyplývajícími ze skutečnosti, že ukrajinští uprchlíci již v České republice delší dobu žijí, často pracují a mohou se účastnit řady adaptačně-integračních aktivit. Jedná se zejména o volný přístup na trh práce, upuštění od povinnosti absolvovat adaptačně-integrační kurz a udělení dlouhodobého pobytu na pět let místo obvyklých dvou let.

Jaká práva budou mít Ukrajinci, kteří získají dlouhodobý pobyt?

Tito lidé budou v postavení standardního držitele povolení k dlouhodobému pobytu. Jejich práva a povinnosti proto budou obdobná jako v případě ostatních cizinců s dlouhodobým pobytem v České republice.

Kolik lidí splní podmínky přechodu z dočasné ochrany do pobytového režimu?

Podmínky pro přechod do pobytového režimu splní v první fázi odhadem jen tisíce až nízké desítky tisíc osob. Ostatní mají možnost setrvat v režimu dočasné ochrany, který je ochranným statutem se všemi výhodami. Typicky jde o zranitelné osoby, osoby bez dostatečného příjmu apod. Předpokládá se, že zájemci o dlouhodobý pobyt budou plnit podmínky pro jeho získání postupně v delším časovém období (např. v okamžiku, kdy dovrší dva roky pobytu na základě dočasné ochrany). Dlouhodobý pobyt tak budou získávat postupně v dalších kolech. Rovněž bude možné parametry některých podmínek postupně upravovat.

Kolik povolení k tomuto dlouhodobému pobytu vydáme?

Návrh zákona nepředpokládá stanovení maximální hranice, naopak počítá s postupným procesem. Kapacitně je možné v první fázi zpracovat přechod na dlouhodobý pobyt pro nízké desítky tisíc osob ročně. Parametry se budou upravovat postupně dle vývoje situace.

Kdy, kde a jak bude probíhat registrace apod.?

Předpokládá se, že registrace bude spuštěna v létě roku 2025, avšak přesný termín určí vláda. Se zájemci o dlouhodobý pobyt se z kapacitních důvodů nepovede klasické individuální správní řízení a registrace bude žadatelům umožněna na základě automatického předběžného vyhodnocení splnění jednotlivých podmínek. Registrace tedy bude probíhat obdobným způsobem jako registrace k prodloužení dočasné ochrany. Dočasnou ochranu, která je nyní po prodloužení platná do 31. března 2025, si budou muset z důvodu časové prodlevy opět prodloužit i ty osoby, které mají zájem o dlouhodobý pobyt.

Jaká pravidla budou platit pro nezletilé? Co když nebude někdo z rodiny plnit podmínky a ostatní ano?

Přechod z dočasné ochrany do dlouhodobého pobytu se bude vždy týkat celých rodin a posuzovat se bude splnění podmínek zákonnými zástupci a vybraných podmínek nezletilými dětmi (například školní docházka).

Po jaké době vznikne nárok na trvalý pobyt?

Standardně po pěti letech pobytu, předchozí pobyt na dočasné ochraně se bude do tohoto období započítávat jednou polovinou. Dlouhodobý pobyt se započítá celou svou délkou.

Jaké výhody má status dočasné ochrany oproti zvláštnímu dlouhodobému pobytu pro ukrajinské uprchlíky?

Jak je v případě dočasné ochrany patrné již z názvu, jde o ochranný status. Držitelé dočasné ochrany mohou využít humanitární dávku, v řadě případů mají zdravotní pojištění hrazené státem a existuje pro ně nabídka dalších integračních opatření. Dlouhodobý pobyt ukrajinským uprchlíkům naopak nabízí jistotu a stabilitu s možným výhledem dlouhodobého usazení v podobě získání trvalého pobytu v České republice.

V jaké fázi se Lex Ukrajina nyní nachází?

Novela Lex Ukrajina 7 je na počátku legislativního procesu, bude předložena do meziresortního připomínkového řízení.